

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Vyhodnocení dotazníku k výuce cizích jazyků na základních školách

Tým projektu MAP Karlovarsko byl ze strany Krajského úřadu (projekt Krajský akční plán rozvoje vzdělávání Karlovarského kraje III) požádán o zjištění údajů o výuce cizích jazyků na základních školách. Jedná se o podklad k diskusi ohledně výuky němčiny jako 2. cizího jazyka v Karlovarském kraji. Ředitelé základních škol mohli dotazník vyplňovat od června 2022 do začátku září 2022.

Údaje o respondentech dotazníku

Dotazník vyplnili ředitelé všech 30 oslovených základních škol zapojených do projektu MAP Karlovarsko III, z toho 22 škol se 2. stupněm ZŠ a 8 škol jen s 1. stupněm ZŠ. Škola při zdravotnických zařízeních nebyla oslovena k vyplnění dotazníku, protože škola vzdělává žáky dle ŠVP jejich kmenových škol.

Vyhodnocení odpovědí

V následujících odstavcích uvádíme vyhodnocení dotazníku dle jednotlivých otázek.

Otázka: Jako 1. cizí jazyk na 1. stupni vyučujeme...

Všechny školy kromě 2 školy (tj. 28 škol) vyučují na 1. stupni **jako 1. cizí jazyk angličtinu**.

Výjimky: Jedna škola uvedla, že vyučují angličtinu a němčinu, jedná se o školu s alternativním školním vzdělávacím programem, anglický a německý jazyk jsou zde přirozenou součástí výuky od 1. třídy. Jedna škola uvedla, že na 1. stupni cizí jazyk nevyučují, jedná se o speciální školu. Mezi 22 základními školami jsou 3 školy zřizované dle podle §16 odst. 9 školského zákona, dále jedna škola se speciálními třídami a několik škol s běžnými třídami a speciálními třídami. Ostatní 2 školy zřízené dle §16 odst. 9 školského zákona na 1. stupni vyučují cizí jazyk, a to angličtinu shodně s ostatními školami.

Otázka: Uvedte % žáků z celkového počtu, kteří se daný 1. jazyk učí.

Na 28 školách se 100 % žáků učí na 1. stupni jako 1. cizí jazyk angličtinu. Kromě toho existují 2 výše popsané výjimky.

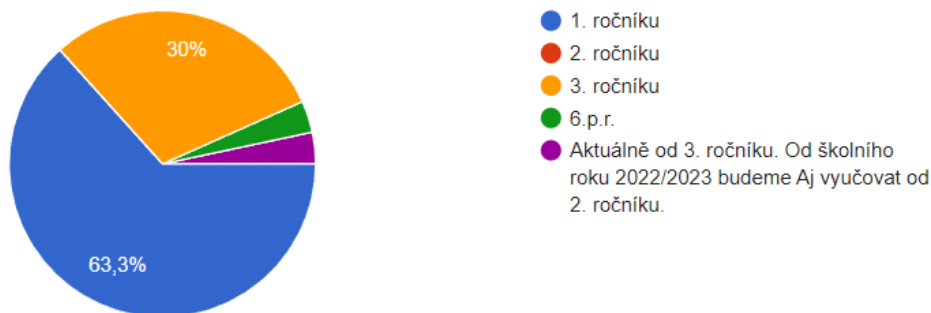
Otázka: První cizí jazyk vyučujeme od...

Většina škol vyučuje cizí jazyk od 1. ročníku (19 škol, tj. 63,3 %). Dále 9 škol (tj. 30 %) vyučuje cizí jazyk od 3. ročníku. Dále jedna škola uvedla, že cizí jazyk vyučují až od 6. ročníku (tedy od druhého stupně ZŠ, jedná se o speciální školu, která na 1. stupni nevyučuje cizí jazyk). U jedné školy dochází od školního roku 2022/2023 ke změně a místo od 3. ročníku bude cizí jazyk vyučovat od 2. ročníku (tato škola tedy v dotazníku uvedla odpověď „jiné“ a rozepsala podrobnosti).

1. cizí jazyk vyučujeme od:

30 odpovědí

Otázka: Uvedte týdenní hodinovou dotaci 1. cizího jazyka v jednotlivých ročnících na 1. stupni ZŠ.

V následující tabulce uvádíme přehled hodinové dotace výuky 1. cizího jazyka na prvním stupni základních škol. Z tabulky je vidět, že nejvíce škol učí angličtinu od 1. ročníku, a to 1 h týdně v tomto ročníku. Největší počet hodin výuky angličtiny na 1. stupni ZŠ je 16 hodin, nejméně je to 9 hodin (když neuvažujeme školu, která cizí jazyk na 1. stupni nevyučuje, a školu, která končí 3. ročníkem a žáci pak přecházejí na jiné základní školy).

Tab. Počet hodin výuky prvního cizího jazyka na 1. stupni ZŠ

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	počet hodin celkem za 1. stupeň ZŠ	počet škol
1	1	3	3	3	11	9
0	0	3	3	3	9	6
2	2	3	3	3	13	3
1	2	3	3	3	12	3
0	1	3	3	3	10	1
0	0	3	3	5	11	1
0	0	3	4	4	11	1
1	2	4	4	4	15	1
2	2	4	4	4	16	1
2	2	3	4	4	15	1
3	3	3	3	3	15	1
1	1	4	nerelevantní	nerelevantní	6	1
0	0	0	0	0	0	1
celkem škol						30

Vyhodnocení dotazníku k výuce cizích jazyků na základních školách, zpracováno v rámci projektu MAP Karlovarsko III (reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/20_082/0019936).

Otázka: Vyučující cizích jazyků na 1. stupni ZŠ jsou... (aprobace).

Otázka se týkala aprobace učitelů cizích jazyků na 1. stupni ZŠ. Školy mohly vybrat více možností, protože cizí jazyk může vyučovat více učitelů. V další otázce pak bylo jednotlivými školami specifikováno, jaké je zastoupení aprobovanosti mezi učiteli.

- a) Plně aprobovaný, tzv. prvostupňový učitel + aprobace cizí jazyk: 16 x, tj. 53,3 % odpovědí.
- b) Rodilý mluvčí s pedagogickým vzděláním: 1 x, tj. 3,3 % odpovědí.
- c) Rodilý mluvčí bez pedagogického vzdělání: 2 x, tj. 6,7 % odpovědí.
- d) Vyučující se znalostí jazyka bez pedagogického vzdělání: 9 x, 30 % odpovědí.
- e) Vyučující s pedagogickým vzděláním, ale nejazykové aprobace: 19 x, tj. 63,3 % odpovědí.

Otázka: Uvedte procento úvazku vybraných možností z celkového úvazku vyučujících cizích jazyků.

Ze strany zadavatele dotazníkového šetření jsme obdrželi takto zadané otázky. Nicméně tato otázka na specifikaci úvazků pedagogů je problematická na vyhodnocení, protože ředitelé zadání pochopili různým způsobem. Níže uvádím přehled jednotlivých odpovědí, vč. poznámek u nejasností.

Tab. Přehled odpovědí na úvazky učitelů cizích jazyků

Číslo	a) Plně aprobovaný, tzv. prvostupňový učitel + aprobace cizí jazyk	b) Rodilý mluvčí s pedagogickým vzděláním	c) Rodilý mluvčí bez pedagogického vzdělání	d) Vyučující se znalostí jazyka bez pedagogického vzdělání	e) Vyučující s pedagogickým vzděláním, ale nejazykové aprobace	Poznámka
1	90 %	10 %				
2					100 %	
3				100 %		
4	80 %				20 %	V otázce výše zaškrtnuta jen varianta a)
5					100 %	Jazykové vzdělávání doplňováno v rámci DVPP.
6	x	x	x	x	x	Škola nevyučuje cizí jazyk na prvním stupni.
7					20 %	Zřejmě má být e) 100 % dle odpovědi na předchozí otázku.
8	66 %			33 %		
9					30 % prvostupňový učitel 70 % aprobovaný učitel cizích jazyků	
10					20 %	Zřejmě má být e) 100 %.
11					90 %	Zřejmě má být e) 100 %.
12	100 %					
13	100 %					
14					100 %	

Vyhodnocení dotazníku k výuce cizích jazyků na základních školách, zpracováno v rámci projektu MAP Karlovarsko III (reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/20_082/0019936).

15	50 %				50 %	V textu odpovědi uvedeno a) 50 % b) 50 %, ale v odpovědi výše jsou vybrané varianty a) a e)
16	20 %			40 %	40 %	
17					100 %	
18				100 %		
19	50 %				50 %	V textu odpovědi uvedeno a) 50 % b) 50 %, ale v odpovědi výše jsou vybrané varianty a) a e)
20	40 %			20 %	40 %	
21					100 %	
22	DPP					
23	10 %				90 %	
24	29,6 %		13,6 %	38,6 %	18,2 %	
25					100 %	
26					100 %	
27	100 %					
28	13 %			52 %	35 %	
29	28 %		2 %		70 %	
30	80 %			20 %		

U 1. cizího jazyka na 1. stupni převažují vyučující s pedagogickým vzděláním bez jazykové aprobace. Dále jsou často v úvazcích zastoupeni plně aprobovaní pedagogové. Rodilí mluvčí téměř nejsou využíváni. Na 7 školách vyučuje 1. cizí jazyk ze 100 % úvazku vystudovaný pedagog bez jazykového vzdělání. Na dalších 5 školách tento typ vzdělání u pedagogů cizího jazyka převažuje.

Otázka: Vyučujete 2. cizí jazyk už na 1. stupni ZŠ?

Tři školy uvedly, že 2. cizí jazyk vyučují volitelně na 1. stupni ZŠ, a to formou nepovinného předmětu nebo odpolední zájmové činnosti. Jedna škola uvedla, že vyučují angličtinu a němčinu povinně, jedná se o školu s alternativním školním vzdělávacím programem, anglický a německý jazyk jsou zde přirozenou součástí výuky od 1. třídy.

Další otázky se týkaly pouze základních škol se 2. stupněm, tedy 22 škol.

Otázka: Jako 1. cizí jazyk na 2. stupni ZŠ vyučujeme...

Všech 22 škol vyučuje jako 1. cizí jazyk na 2. stupni ZŠ **angličtinu**. Jedna škola uvedla, že kromě angličtiny také němčinu, jedná se o školu s alternativním školním vzdělávacím programem, anglický a německý jazyk jsou zde přirozenou součástí výuky od 1. třídy.

Otázka: Uveďte % žáků z celkového počtu, kteří se daný 1. jazyk učí.

Všechny školy kromě jedné uvedli, že 100 % žáků se učí angličtinu jako 1. cizí jazyk. Jedna škola uvedla, že kromě angličtiny také němčinu, jedná se o školu s alternativním školním vzdělávacím programem, anglický a německý jazyk jsou zde přirozenou součástí výuky od 1. třídy.

Otázka: Jako 2. cizí jazyk vyučujeme...

V zadání bylo možné vybrat více odpovědí. **Nejčastějším 2. cizím jazykem je němčina**, a to u 19 škol z 22 celkem. Převaha němčiny odpovídá příhraničnímu charakteru regionu.

Jedna škola uvedla jako 2. cizí jazyk angličtinu, jedná se o školu s alternativním školním vzdělávacím programem, anglický a německý jazyk jsou zde přirozenou součástí výuky od 1. třídy.

Pouze jedna škola učí jako 2. cizí jazyk jiný jazyk než němčinu. Jedná se o **ruštinu** a o speciální školu.

Dále existují v regionu 2 školy, které nevyučují vůbec 2. cizí jazyk, jedná se o speciální školy, resp. jedna z toho je škola s pouze speciálními třídami.

U 7 škol se jedná o výuku němčiny a ruštiny či francouzštiny jako 2. cizího jazyka. Jen v případě jedné školy převažuje počet žáků, kteří se jako 2. cizí jazyk učí ruštinu (40 % žáků má němčinu a 60 % žáků má ruštinu). V ostatních 6 školách převažuje němčina. Výuka francouzštiny je poměrně okrajovou záležitostí, pouze 8 % žáků na jedné škole.

Postavení ruštiny na druhém místě po němčině odpovídá velkému podílu návštěvníků a dlouhodobě pobývajících cizinců ze zemí bývalého Sovětského svazu v Karlových Varech.

Španělština, italština a další jazyky kromě němčiny, ruštiny a francouzštiny nejsou v nabídce škol.

Neexistuje pravidlo, že by jiné cizí jazyky, než je němčina, byly vyučovány v jen ve školách K. Varech nebo naopak jen v obcích mimo krajské město.

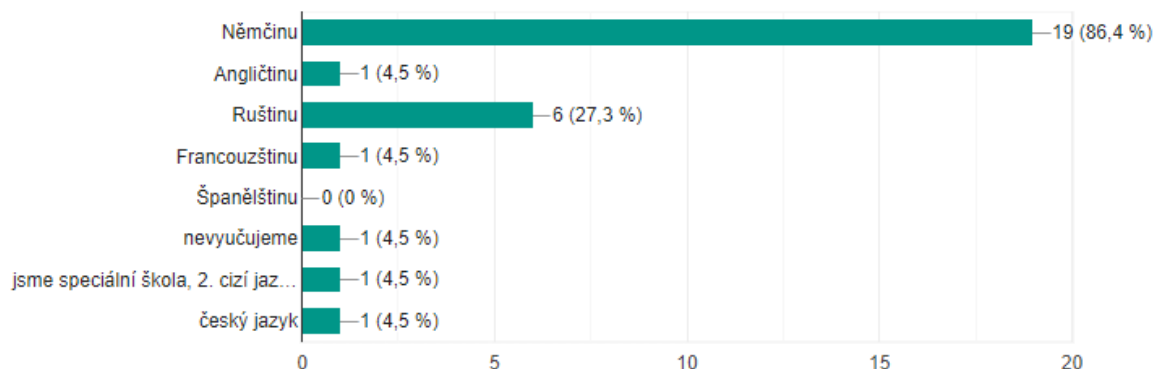
Celkový přehled zastoupení žáků u škol, kde se vyskytuje nějaký jiný 2. cizí jazyk než jen němčina:

- 92 % žáků němčina, 8 % francouzština
- 80 % žáků němčina, 20 % žáků ruština
- 62 % žáků němčina, 14 % žáků ruština, 24 % žáků je v 6. ročníku – tedy aktuálně bez 2. cizího jazyka (vedení školy vyplnilo odpověď trochu jinak, než jak bylo zadání a jak to pochopili ostatní školy)
- 90 % žáků němčina, 10 % žáků ruština
- 40 % žáků němčina, 60 % žáků ruština
- 96 % žáků němčina, 2 % žáků ruština, 2 % čeština jako cizí jazyk
- 100 % ruština (speciální škola)
- nevyučujeme 2. cizí jazyk (škola se speciálními třídami)
- nevyučujeme 2. cizí jazyk (speciální škola)

Jako 2. cizí jazyk na 2. stupni vyučujeme:

22 odpovědí

Otázka: Pokud se na Vaší škole vyučuje jako 2. cizí jazyk více různých jazyků (např. němčina a ruština), jakým způsobem probíhá volba? Pokud mají všichni žáci stejný 2. cizí jazyk, tuto otázku nevyplňujte.

U škol, kde jsou různé 2. cizí jazyky, probíhá volba dle preferencí rodičů a personálních a organizačních možností školy. V jednom případě i dle zájmu žáků.

Otázka: Vyučující cizích jazyků na 2. stupni ZŠ jsou... (aprobace).

Otázka se týkala aprobace učitelů cizích jazyků na 2. stupni ZŠ. Školy mohly vybrat více možností, protože cizí jazyk může vyučovat více učitelů. V další otázce pak bylo jednotlivými školami specifikováno, jaké je zastoupení aprobovanosti mezi učiteli.

- a) Plně aprobovaný: 15 x (68,2 %)
- b) Rodilý mluvčí s pedagogickým vzděláním: 0
- c) Rodilý mluvčí bez pedagogického vzděláním: 2 x (tj. 9,1 %)
- d) Vyučující se znalostí jazyka bez pedagogického vzděláním: 8 x (36,4 %)
- e) Vyučující s pedagogickým vzděláním, ale nejazykové aprobace: 13 x (tj. 59,1 %)

Otázka: Uvedte procento úvazku vybraných možností z celkového úvazku vyučujících cizích jazyků.

Přehled jednotlivých odpovědí.

Číslo	a) Plně aprobovaný	b) Rodilý mluvčí s pedagogickým vzděláním	c) Rodilý mluvčí bez pedagogického vzděláním	d) Vyučující se znalostí jazyka bez pedagogického vzděláním	e) Vyučující s pedagogickým vzděláním, ale nejazykové aprobace	Poznámka
1	100 %					
2					100 %	
4	75 %				25 %	
6	x	x	x	100 %	x	Škola nevyučuje 2. cizí jazyk. Odpověď se vztahuje jen k 1. cizímu jazyku.
7	100 %					

Vyhodnocení dotazníku k výuce cizích jazyků na základních školách, zpracováno v rámci projektu MAP Karlovarsko III (reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/20_082/0019936).

8					100 %	
9	70 %				30 %	
11	100 %					
13	70 %		30 %			
15	20 %				80 %	V textu odpovědi uvedeno a) 20 % b) 80 %, ale v odpovědi výše jsou vybrané varianty a) a e)
16	20 %			40 %	40 %	
17					100 %	
18				100 %		Škola nevyučuje 2. cizí jazyk. Odpověď se vztahuje jen k 1. cizímu jazyku.
19	50 %				50 %	
21					100 %	
23	10 %				90 %	
24	12,5 %		16,7 %	50 %	20,8 %	
26				50 %	50 %	
27	100 %					
28	57 %			28 %	15 %	
29	50 %				50 %	
30	80 %			20 %		

Nejčastěji jsou vyučující cizího jazyka na 2. stupni ZŠ plně aprobovaní a dále vyučující s pedagogickým vzděláním, ale bez jazykové aprobace. Rodilí mluvčí jsou využíváni pouze na 2 školách. Na 4 školách učí cizí jazyk na 2. stupni ZŠ jenom vyučující s pedagogickým vzděláním, ale bez jazykové aprobace. U dalších 4 škol dosahuje úvazek učitelů bez jazykové aprobace 50 % a více.

Otázka: Používáte cizí jazyk i v jiných předmětech? Například výuku předmětu v jiném jazyce, či metodu CLIL? Pokud ano, uveďte prosím podrobnosti.

Na otázku jsme obdrželi 3 odpovědi:

- propojujeme přirozeně předměty v rámci epochové výuky, učitel cizího jazyka navazuje na výuku třídního učitele
- občas někdo v nějakém předmětu
- CLIL v rámci šablon

Otázka: Podporujete výuku cizích jazyků i jinými formami – např. pobyty v zahraničí, zahraniční praxe a mobility, soutěže a zkoušky z cizích jazyků? Pokud ano, uveďte prosím podrobnosti.

Přehled odpovědí:

- partnerství s německými školami, společné projekty
- soutěže v cizích jazycích
- ve spolupráci se ZUŠ, partnerství s městy Thalheim a Eschenburg (společné akce, výměnné pobyty)
- pobyty v zahraničí, soutěže v cizím jazyce
- pobyt v zahraničí, soutěže.
- mezinárodní soutěže, pobyty v zahraničí - vše NJ

Vyhodnocení dotazníku k výuce cizích jazyků na základních školách, zpracováno v rámci projektu MAP Karlovarsko III (reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/20_082/0019936).

- pobyty v zahraničí, soutěže
- soutěže
- jazykové zájezdy (UK, SRN)
- Součástí školy je DDM. V rámci DDM máme zájmové útvary zaměřené na zdokonalování cizích jazyků.
- soutěže
- spolupráce se školou v SRN - vzájemné společné akce a výjezdy.
- Erasmus +, eTwinning
- pobyty v zahraničí

Mezi jinými formami podpory výuky cizích jazyků převažují soutěže a pobyty v zahraničí, zejména v Německu, což odpovídá příhraničnímu charakteru regionu.

Zpracovali: Hendrichová, Makovička